

بررسی میزان بودجه اختصاص یافته به حوزه زنان در لایحه ۱۴۰۳

بودجه زنان در حذف و اضافه

زهرا طیبی خبرنگار گروه شد روز

لایحه بودجه ۱۴۰۳ تا اینجا حواشی زیادی به همراه داشته و رفت و برگشت اظهارنظرها و دفاعیات و انتقادات مجلسی‌ها و دولتی از بودجه ۱۴۰۳ نیز واکنش‌های زیادی به همراه داشته است. بهارستانی‌ها در **صحن علنی** به لایحه بودجه رای منفی دادند و حالا **قراست** در هفته جاری لایحه اصلاح‌شده دوباره به **صحن علنی** پیاید. در میان موضوعات مختلفی‌که در بودجه امسال مورد توجه قرار داشته است، اختصاص بودجه به حوزه زنان نیز از جمله مواردی بود که نمایندگان مجلس به غفلت دولتی‌ها از آن در بودجه ۱۴۰۳ اشاره کردند. قاسم پور، نماینده مجلس و عضو کمیسیون تلفیق و رئیس فراکسیون زنان و خانواده مجلس، خبر داد که در بودجه ۱۴۰۳ یک درصدی که سال گذشته به حوزه زنان و خانواده اختصاص پیدا کرده بود، امسال حذف شده است و دولت در هیچ جای دیگری نیز ردیف بودجه‌ای به حوزه زنان اختصاص نداده است و این بودجه حذف شده است. اگرچه در اختصاص یک درصد بودجه سال گذشته به حوزه زنان نیز نقد‌های زیادی وارد بود و به نظر می‌رسید همه دستگاه‌ها حاضر نشده بودند یک درصد از بودجه را به حوزه زنان اختصاص دهند اما بخشی از آن اجرایی شده بود که ادامه آن می‌توانست کمک زیادی به رفع مشکلات در این حوزه بکند؛ موضوعی که با واکنش انسیه خزعلی، معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده همراه شد.

بودجه زنان حذف نشده بود!

خزعلی با عنوان اینکه این بودجه حذف نشده، بلکه ادغام شده است، گفت: «یک درصد حذف نشده بلکه همه یک درصد‌ها که بخشی مربوط به حوزه زن و خانواده بود، بخشی مربوط به فرهنگ و بخشی هم در بخش ایثارگران است، ادغام و مقرر شده برای تحقق عینی‌تر اعتبارات، ردیف خاصی برای زن و خانواده در ردیف‌های بودجه در نظر گرفته‌شود.البته رئیس‌جمهور و معاون اول، مخالف ادغام یک درصد زنان و خانواده هستند و امیدوارم در بازبینی لایحه این یک درصد به صورت مستقل دیده شود. همچنین باید توجه داشت که این یک درصد فعلی با عنایت به عدم حذف فصول ۴ و ۶ در مجموع از یک درصد سال گذشته به مراتب بیشتر است. لازم به ذکر است که این بودجه برای نخستین بار در لایحه ۱۴۰۲ دیده شد و آنچه در دهه ۸۰ در حوزه بودجه زنان رخ داد، ۲۵ صدم درصد بود که با وجود کوتاه مدت بودن این امر، همان زمان هم توانست گشایش‌های خوبی را در حوزه زنان و خانواده ایجاد کند.» برای بررسی دقیق‌تر نوع تخصیص بودجه به حوزه زنان نگاهمی به بند مورد نظر به قانون بودجه ۱۴۰۲ و لایحه بودجه اولیه ۱۴۰۳ مجلس انداختیم.

بودجه زنان غیب شد

برمیآی آنچه معاون رئیس‌جمهور در امور زنان گفته است، بودجه مربوط به حوزه زنان ادغام شده است که بخشی از آن مربوط به حوزه ایثارگران بوده است، بخشی نیز به حوزه فرهنگ اختصاص داده شده است. در حالی که آنچه از جانب معاون رئیس‌جمهور مطرح شده است، عینا در بودجه ۱۴۰۲ نیز آمده است. در بند(ه) تبصره ۹ بودجه ۱۴۰۲ آمده است: «در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی، شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، موسسات و موسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در این قانون مکلفند یک درصد (٪) از هزینه‌های خود را برای هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، جوانی جمعیت، مطبوعاتی، رسانه‌های نوین، نشر و کتاب و تولید محتوای فرهنگی فاخر فارسی در فضای مجازی و گردشگری، توسعه و آموزش سواد رسانه‌ای اختصاص دهند.» این بند عینا در بودجه ۱۴۰۳ در بند(ب) تبصره ۱۳ آمده است، با این تفاوت که عبارت «ترویج فرهنگ ایثار و شهادت» نیز به آن اضافه شده است. در حالی که در بودجه ۱۴۰۲ در بند ح تبصره۹ ردیف بودجه‌ای به حوزه زنان و خانواده اختصاص داده شده بود؛ در این بند آمده بود: «به منظور تحقق اهداف مندرج در اصول دهم (۱۰)، بیستم (۲۰) و بیست و یکم (۲۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، قانون برنامه پنجم‌شده توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم مبنی بر «تحکیم نهاد خانواده و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان» کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند یک درصد (٪) از اعتبارات هزینه‌ای خود را (به‌استثنای فصول ۴، ۱، ۶) در موضوعات مربوط به حوزه زنان از قبیل توانمندسازی زنان خودسرپرست، حمایت از فرزندآوری، مشاوره در حوزه خانواده، حمایت از زنان و دختران در معرض آسیب و یا آسیب دیده، سلامت، بهداشت، آموزش، ورزش و کارآفرینی زنان هزینه نمایند.» بند مورد اشاره و تأکید معاون رئیس‌جمهور در بودجه ۱۴۰۳ ناظر به موضوع جمعیت، خانواده و ازدواج است، در حالی که حوزه مربوط به زنان تنها محدود به این موارد نبوده است و موضوعاتی مثل کمک به توانمندسازی زنان بی‌سرپرست، حمایت از زنان آسیب‌دیده و کارآفرینی بانوان از جمله موارد مهمی است که می‌بایست بودجه به آن حوزه اختصاص پیدا کند. با این وجود به نظر می‌رسد پیش از بازگشت دوباره بودجه ۱۴۰۳ به صحن علنی، خبری از اختصاص این بودجه به حوزه زنان نیست. از طرفی بند مورد اشاره معاون رئیس‌جمهور نیز، دربرگیرنده همه موارد حوزه زنان و خانواده نخواهد بود و مربوط به حوزه جمعیت و ازدواج است و عملاً بودجه مربوط به حوزه زنان حذف شده است.

اقدام مثبتی که حذف شد

اختصاص بودجه به حوزه زنان و خانواده با این میزان اعتبار (یک درصد) امر مثبتی بود که بعد از سال‌ها به حوزه زنان اختصاص پیدا کرده بود؛ امری که

معاون رئیس‌جمهور در حوزه زنان و خانواده در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

با ادغام بودجه زنان مخالفیم

ضعف دادن به آیین‌نامه‌ای که مشاوران دستگاه‌های مختلف صد‌ها نفر ساعت روی آن وقت گذاشتند دور از انصاف است اگر موردی در آیین‌نامه مدنظر هست مستندا باید بیان شود و باید گفت به دلیل قوت آیین‌نامه و پیگیری‌های بعدی این یک درصد بهتر از سایر یک درصد‌ها عملیاتی شده است.

جرمانندگذشته در بودجه امسال نزدیک درصد به حوزه زنان اختصاص پیدا نکرد؟

برخی از دستگاه‌ها به تعداد بودجه‌های یک درصدی اعتراض داشتند و آن را مخل برنامه‌های خودی دانستند و برنامه و بودجه را ادغام کرد. البته امیدواریم به سرعت امر اصلاح شود. این بودجه برای اولین بار در لایحه ۱۴۰۲ دیده شد و آنچه در دهه ۸۰ اتفاق افتاد ۲۵ صدم درصد بوده است که با وجود کوتاه‌مدت بودن این امر همان زمان هم توانست گشایش‌های خوبی را ایجاد کند.

این تجمیع و ادغام یک درصد در بودجه به چه معنی و به چه صورت خواهد بود؟
فعالیک درصدی‌ها در یک بند تجمیع شده اما شیوه عملکرد و اجرایی‌سازی آن باید در آیین‌نامه دیده شود که امبدلار هستیم این امر به‌گونه‌ای در مجلس دیده شود که موجب محدودیت عملیات معاونت در برنامه‌ریزی و نظارت آن بر امور مرتبط با زنان و خانواده نشود.

سال گذشته و با توجه به اینکه یک درصد بودجه به حوزه زنان اختصاص پیدا کرده بود، میزان تعهد دستگاه‌ها به آن چقدر بود، برمیآی بودجه ۱۴۰۲ چقدر اعتبار می‌بایست به حوزه زنان اختصاص پیدا می‌کرد و چقدر در واقعیت محقق شد؟ و بیش از همه در کدام بخش مصرف شد؟
آن چیزی که ما از دستگاه‌ها خوانستیم که اعتباریک درصد خود را اعلام کنند، رقم بسیار کمی است ولی باز هم برای زنان که هیچ‌گاه بودجه‌ای نداشته‌اند، کارساز است. علت کمتر بودن آنچه دستگاه‌ها اظهار می‌کنند نسبت به برآوردی که مجلس دارد یکی به خاطر تخصیص محدود است و یکی به دلیل اینکه اعتبارات متفرقه در این بودجه دیده نمی‌شود. از جهت میزان عملیاتی شدن ۳۰ درصدی که مربوط به دستگاه‌ها بوده معمولاً در برنامه‌های رسیدگی

این امید را به وجود آورد که دولت اهتمام ویژه‌ای به حل مشکلات در حوزه زنان و خانواده دارد و قرار است این امر در بودجه‌های آتی نیز مورد توجه قرار گیرد، با این حال علی‌رغم تلاش‌ها و اعتراضات بسیار به نظر می‌رسد که دولت قصد ندارد در بودجه ۱۴۰۳ ردیف بودجه مشخصی به حوزه زنان و خانواده اختصاص دهد؛ امری که اگر چه در سال گذشته نیز نسبت به روند اجرای آن انتقاداتی مطرح بود، اما در وهله اول اقدامی بود که از جانب دولت سیزدهم اجرایی شده بود.

سازوکار قانونی اختصاص بودجه مجزا به حوزه زنان فراهم نیست

خزعلی در بخش دیگری از صحبت‌های خود به این موضوع اشاره می‌کند که قرا است ردیف خاصی به حوزه زنان و خانواده اختصاص دهد. بر مبنای کسب اطلاعاتی که از کارشناسان این حوزه داشتیم، به این نکته تأکید کردند که امکان تحقق چنین امری وجود ندارد و گفتند: «اختصاص ردیف بودجه تجمیعی‌سازو کار خود را دارد. همین‌طور نمی‌توان بودجه تجمیعی در اختیار یک نهاد گذاشت. اگر بودجه‌ای تجمیعی به ستاد جمعیت تعلق می‌گیرد برای آن است که این موضوع در قانون جمعیت پیش‌بینی شده است. در حوزه زنان ما چنین قانونی نداریم و اینگونه نیست که ردیف مجازی بودجه برای موضوعات حوزه زنان در اختیار معاونت بگذارند. ساختار معاونت هم به گونه‌ای نیست که به لحاظ قانونی بتواند بودجه را در اختیار داشته باشد و در قالب تفاهمنامه و موافقتنامه آن را با دستگاه‌ها به اشتراک گذارد. محدودیت‌هایی دارد و اصلا ساز و کار قانونی این امر فراهم نیست.» با این حال به نظر می‌رسد هنوز سرنوشت اختصاص بودجه به حوزه زنان و خانواده در بودجه ۱۴۰۳ با تکلیف مانده است. پیش از این در گفت‌وگویی که با فاطمه قاسم‌پور، عضو کمیسیون تلفیق داشتیم به این موضوع اشاره کرد که اختصاص یک درصد بودجه به حوزه زنان، امری بود که برای اولین بار در سال ۱۴۰۲ در بودجه به آن ردیفی اختصاص داده شد و پیش از این در اواخر دهه ۸۰، ۲۵ صدم بودجه به این حوزه اختصاص پیدا می‌کرد که پس از مدتی این قانون حذف شد. اختصاص یک درصد بودجه در ۱۴۰۲ امر مثبتی بود که برای اولین بار در بودجه درج شده بود؛ امری که اگر همه دستگاه‌ها آن را اجرایی می‌کردند، چیزی نزدیک به چهار هزار میلیارد اعتبار به حوزه زنان اختصاص پیدا می‌کرد و از جمله نقد‌هایی که می‌توان به عدم اجرایی بودجه ۱۴۰۲ وارد کرد، عدم تخصیص یک درصد اعتبار همه نهاد‌ها به حوزه زنان و خانواده بوده است. با این حال به نظر می‌رسد این امر در بودجه امسال نیز مغفول واقع شده است و به گفته کارشناسان نیز عملاً امکان اختصاص ردیف بودجه مجزا وجود ندارد. حال باید منتظر ماند تا شاید در اصلاح لایحه بودجه این اعتبار به حوزه زنان و خانواده اضافه شود.

لطفا از مادران شاغل هم در کمیته اضطراری آلودگی هوا دعوت کنید

دور باطل آلودگی هوا و مادران شاغل نامرئی

نغمه موحد

خبرنگار

زمستان امسال که از راه رسید تقریباً همه می‌دانستند وضع آلودگی هوا طوری پیش خواهد رفت که مدارس دست‌کم در مقاطع پایین‌تر تعطیل خواهند شد. بعد از تجربه چندسال آلودگی زمستانی در کلانشهرها و تجربه تحصیل مجازی در ایام کرونا، تصور این بود که امسال اوضاع برای والدین و دانش‌آموزان بهتر پیش خواهد رفت. تصویری که انگار برخی اصرا بر تخریب آن دارند. یکی از مشکلات بزرگ این روزهای مملکت در دوکلیدواژه «آلودگی هوا» و «مجازی شدن مدارس» خلاصه می‌شود اما در این بین خیلی از مسائل و مشکلات مرتبط با این دو نادیده گرفته می‌شود. یکی از آنها مادران شاغل هستند که ربط مستقیمی با مسئولیت دانش‌آموزی که قرار است در خانه و پای آموزش آنلاین بماند، دارند اما به طرز عجیبی در هر بار تصمیم‌گیری برای مجازی شدن آموزش، مادران شاغل نامرئی‌ترین بخش ماجرا را تشکیل می‌دهند و اصرا بر تخریب آیا این مادران شاغل امکان مرخصی گرفتن کسی نمی‌پرسد آیا این مادران شاغل امکان مرخصی گرفتن دارند؟ آیا کارفرما با نبود آنان موافقت می‌کند یا ارباب رجوع کارش بدون حضور او که جزئی از سیستم است راه می‌افتد؟ آیا همه مادران شاغل کسی را دارند که فرزندشان را به او بسپارند تا هم به شغل‌شان برسند و هم کار آموزش مجازی دانش‌آموز راه بیفتد و بالاتر از همه آیا کسی به میزان استرس و اضطرابی که در این بین به مادر و فرزند دانش‌آموز منتقل می‌شود فکر می‌کند؟

اگر والدی بود که در کمال خوش‌شانسی توانست چندین روز در آلودگی بی‌پایان هوا مرخصی بگیرد و در خانه کنار فرزندش بماند، تازه وارد مشکل دوم می‌شود؛ اینترنت و زیرساخت‌های آن. این یکی دیگر مستقیماً با مساله دوم این روزها یعنی آموزش مجازی سروکار دارد و عجیب است که این مقوله هم در ذهن تصمیم‌گیران انقدر بدیهی تصور شده که انگار نه انگار ما با یک فیلترینگ عظیم و زیرساخت کند اینترنت در همه جای کشور روبه‌رو هستیم. از آن طرف بسیاری از مدارس علی‌رغم کارآمدی پایین پیام‌رسان‌ها و نرم‌افزارهای داخلی، اصرا به استفاده از آنها دارند. «شاد» یکی از معضلاتی است که در روزهایی که برای یک مادر شاغل و دانش‌آموز هم چیز برای ماندن در خانه و آموزش مجازی فراهم باشد، باید با آن دست‌وپنجه نرم کنند. شاد به روزرسانی نمی‌شود، شاد قطع شده است، شاد هنگ کرده و به خاطر حجم بالای مراجعه امکان پاسخگویی ندارد و…

باورش برای کسی که این شرایط را تجربه نکرده سخت است اما شاید باید یک روز در کمیته اضطرار آلودگی هوا از یکی از مادران، چه شاغل و چه غیرشاغل دعوت کرد که بین مسئولان تصمیم‌گیر حضور پیدا کند و از این بگوید که برای دو الی سه ساعت کلاس مجازی در مقطع ابتدایی باید هم‌زمان دست‌کم در سه پیام‌رسان آنلاین باشد تا هرکدام به مشکل خورد، فیلم‌ها و عکس‌های آموزشی را از آن یکی دانلود کند و در هرکدام که بعد از طی این مراحل دچار قطعی و هنگی نشده بود، تکالیف را برای معلم ارسال کند. یکی را در شاد، دیگری را ایتا و آن یکی را در گپ!

رئیس مرکز تحقیقات آلودگی هوای تهران دیروز گفت که با داده‌های سه چهار روز گذشته، آلودگی پاییز امسال مشابه سال گذشته است و حتی حدود ۶ تا ۷ درصد در برخی مناطق و ایستگاه‌ها بالاتر از پاراسال است. همه درد اینجاست که ما امسال با پدیده وارونگی هوا آشنا نشدیم. تهران اولین سالی نیست که آلودگی هوای وحشتناک و مضر برای گروه‌های حساس ازجمله کودکان را تجربه می‌کند. آموزش مجازی برای بار اول نیست که در مدارس ما تجربه می‌شود و خیلی سال است که برخی زنان با دلایل مختلف در کنار خانه‌داری و نگه‌داری از فرزندان، شاغل هم هستند و در این بین روی نگه‌داری فرزندشان در مدرسه برای ساعاتی از روز حساب باز کرده‌اند. حساب‌و‌کتابی که به راحتی نادیده گرفته می‌شود و در جلسه‌ای تعدادی تصمیم‌گیر برای درست کردن اپرو ماجرا که محافظت از کودکان در برابر آلودگی هواست، چشم خانواده که برای رفق وفتق امور خود برنامه ریخته است و جایگزینی هم از طرف کارفرما و دولت به او ارائه نمی‌شود را کور می‌کنند! شاید خوب باشد تعدادی از تصمیم‌گیران در حوزه تعطیلی‌های متاثر از آلودگی هوا، یک روز سری به فضای کارمندی‌ای که در آن اغلب افراد بچه‌دار هستند، بزنند و ببینند کودکانی که تصور می‌کنند با یک دستور تعطیلی از جان‌شان محافظت می‌کنند، با پدر یا مادر خود به محل کار آمده، ساعاتی بی‌هدف و بدون قرار داشتن در مکان مناسب سن‌شان را تجربه می‌کنند و ضمن استنشاق آلودگی هوا، نه خود روز خوبی را می‌گذارند و نه به والدین و همکاران‌شان از روی ناچاری اجازه می‌دهند که روز کاری مفیدی را بگذرانند.

شاید یک روز هم در مملکت ما تجربه‌ها باعث عبرت گرفتن و بهبود اوضاع بشود و تصمیم‌ها انقدر همه‌جانبه شود که کسی در گوشه و کنار آنها نامرئی نباشد.

فرهیختگان

روز

سه‌شنبه ۲۸ آذر ۱۴۰۲

شماره ۴۰۳۵

www.fdn.ir

FARHIKHTEGANDAILY

